

Úherce

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Nýřany

Nadmořská výška: 341 m n. m.

Počet obyvatel: 400

Adresa URL: www.obecuherce.cz

Okres: Plzeň-sever

GPS souřadnice: 49.701371N, 13.213713E

První pís. zmínka: 1213 (811 let)

PSČ: 330 23

Historie obce Úherce

O vsi Úherce se zmiňuje již papež Gregor V. v potvrzovacím spise z r. 1272. Nejstarší tvary slovanského pojmenování obce vznikly z názvu kmene nebo lidového názvu. Zřejmě dle ves obývajících Uhrů. Král Přemysl Otakar daroval vesnici urozenému Drslavu ze Žinkov. Po jeho smrti r. 1213 připadá ves jeho dceři Helze jako věno. Ta po smrti svého otce a manžela složila do rukou prvního probošta Zdislava za přítomnosti olomouckého arcibiskupa Robertuse slavnostní slib a všechny svůj majetek předala pod správu kláštera v Chotěšově. Toto bylo později potvrzeno písemně králem Přemyslem Otakarem. Jediná památka, která na Helgu zbyla, je studna u kostela. Studna se nazývá Helga a je celá vyzděná kamenem. V 15. století se v obci nacházely 4 selské usedlosti, jejichž dělením mezi děti a vnuky vzniklo 22 selských statků. V roce 1490 zde probošt Tristanus uzavřel smlouvu o založení rybníka Chobot se dvěma hrázemi. Sedlákům, jejichž louky a pole byly ohroženy záplavami, odpustil dávky a přidal louky a pole kolem celého dvora.

Svobodný výčep piva 16. století K tomu však došlo až v r. 1511, kdy probošt Clemens dodržel smlouvu a dal obci nejen pozemky, ale navíc povolil obci zavedení svobodného výčepu piva. Tato smlouva ve formě darovací listiny se stala základem svobody rozvoje obce. Ale již v příštím století chtěl vrchní soudce z Líní upřít obci její práva, a tak si občané stěžovali proboštovi Domenicu Peterkovi, který nařízení soudce odmítl a 22. září 1729 přiznal obci všechna práva a svobody. Jako odměnu za toto rozhodnutí slíbili tehdejší obyvatelé, že navozí zdarma 300 for materiálu na klášterní stavby. Tohoto slibu využil až nástupce probošta Peterky probošt Schniedel. Ten následně vyšel vstříc žádosti úhereckých o stavbu kostela.

Stavba prvního kostela 18. století Kostel byl dostavěn v r. 1739. Zasvěcen byl patronovi sv. Josefu a přidělen pod správu chotěšovské fary. Nařízená regulace Frantička Josefa II z r. 1782 převedla úhereckou kostelní odnož na samostatnou faru. V r. 1785 byl kostel obsazen samostatným farážem, který zde sloužil pravidelné mše. Do dokončení fary v r. 1787 byl ubytován u místních sedláků. První biřmování proběhlo v Úhercích 4.7.1828.

Železnice a silnice 19. století V srpnu 1860 bylo započato se stavbou železnice, která vedla přes úherecký katastr. V r. 1870 se započalo se stavbou okresní silnice ze Zbůchu do Nýřan, která trvala 3 roky. V srpnu propukla v obci epidemie cholery, na kterou zemřelo 74 osob. Tehdy bylo nařízeno od nejvyšší instance vypustit zdejší rybníky jako důvod hygienického opatření proti výskytu nemoci. Pravým důvodem k vypuštění byl ale podle názoru obyvatel nález velkého ložiska uhlí pod janovským rybníkem. Rybník byl vypuštěn proto, aby uhelná společnost nemusela platit Chotěšovu odškodné.

Stavba současného kostela 19. století V r. 1899 byl starý kostel rozbourán a nahrazen provizorním kostelem ze dřeva. Na jeho místě byl pak postaven nynější kostel dokončený v r. 1901. Položení základního

kamene nového kostela připadlo na svátek svatého Josefa - 19.3.1900. Poklepání provedl opat Alfred Clementso z kláštera v Teplé. Stavba kostela byla provedena podle plánů plzeňského architekta Františka Josefa Erharta. Oltář zhotovila firma Schreiner z Řezna, malby v oknech umělecký ústav Maier z Mnichova a varhany zhotovil Křištof Mueller z Teplé. Stavba byla původně v románském slohu a pojmla až 1200 osob. 13.11.1901 byly vysvěceny čtyři velké zvony, které byly zavěšeny do věže kostela. Věž měří 45 metrů a základy jsou 7m pod zemí. Dokončenou stavbu pak místní sedláci darovali církvi. Svěcení provedl v neděli 15.12.1901 kardinál Dr. Václav Frind za asistence 16 kněží. První svatba se zde konala 14.2.1902.

Úmyslné požáry 20. století Od r. 1902 jsou zaznamenány časté požáry, o kterých se soudilo, že byly založené úmyslně. V r. 1921 bylo v obci 561 obyvatel, z toho bylo 61 čechů. Sedláci byli většinou německé národnosti a měli pod svojí správou veškerý obecní majetek. Každý podle velikosti dvora pak musel přispívat na údržbu a správu obce. Také polností okolo obce měly své názvy, například „u potůčku, u Křížku, Dlouhý vrch, Šibeniční vrch, u Lomu“ atd. Od 19. století bylo započato s chovem koní a rozšířil se chov dobytka. Na polích se pěstoval hlavně žito, ječmen, pšenice, ovec, brambory, řepa a jetel. V té době se zasloužil o rozvoj obce především sedlák Hofman, který byl 23 roků zemským poslancem ve Vídni a později okresním hejtmanem.

První světová válka 20. století Za první světové války byla odvedena většina mužů. Pro civilní obyvatelstvo nastaly zlé časy. Obyvatelé na výzvu státu dávali vojenské půjčky a posílali na frontu šatstvo. Do vojenské nemocnice ve Stodě odvezli na vozech máslo, mouku, chléb a vejce. Pro nedostatek pracovních sil bylo do obce přiděleno 22 italských zajatců. Následkem malého výnosu na polích stoupaly ceny. Rozmohl se černý trh. Pivo se čepovalo jen 2x týdně. Pekaři míchali do mouky i kukuřici a fazole. Škola fungovala normálně pouze přes léto. V r. 1917 byly z kostelní věže sundány tři největší zvony a odvezeny k roztavení. 19. června 1919 byly vypsány první volby, ve kterých získali většinu sociální demokraté. Starostou obce se stal horník Josef Schober. Dalšími členy obecní rady se stali horníci Klass, Kubát, Kreim, Šůla, Herian, Nachbar, Meier a sedláci Wuerth, Jaklin, Lappat a Heckenthaler.

Sucho 1921 Rok 1921 se nesl ve znamení sucha. Pro vodu se muselo chodit až do Nýřan k vodárně odkud byly čerpána z dolu Krimich. V tomto roce byly také zrušeny potravinové lístky, ale volné ceny potravin byly nepřiměřeně vysoké. V r. 1925 byl odhalen pomník padlých v I. světové válce.

Elektrifikace 1925 V r. 1925 byla obec Úherce připojena na elektrickou síť. V r. 1929 byly opět pořízeny 3 velké kostelní zvony. Byla na ně vyryta dle abecedy jména všech padlých v I. světové válce. Tyto zvony pak byly opět sundány za II. světové války. Koncem r. 1928 bylo v obci provedeno sčítání dobytka s tímto výsledkem: 346 ks hovězího dobytka, 160 ks prasat a 68 koní. Důsledkem poddolování ubyla ve studních voda natolik, že v letech 1929-1930 muselo být přikročeno k rozdělování vody podle počtu členů rodiny. V r. 1930 byla postavena ze sbírky mezi obyvateli německá mateřská škola. V r. 1930 byla obec napojena na telefonní síť. Rok 1937 byl rokem dalšího velkého sucha a sedláci byli nuceni prodat velké množství dobytka.

Druhá světová válka Za 2. světové války se stává obec součástí sudet s převažujícím německým obyvatelstvem, zůstalo pouze několik českých rodin. Po válce a zabavení majetku německým občanům a jejich odsunu do Německa, jsou do obce nastěhováni převážně horníci s rodinami.

